

YAZAR HAKKINDA

1982 yılında İzmir’de doğdu. Üniversiteye kadar olan eğitim hayatını İzmir ve Antalya’da geçirdi, 2005 yılında ise Bilkent Üniversitesi Bankacılık ve Finans bölümünden mezun oldu. Aynı yıl, kurumsal hayata en iyi yerden başlama umuduyla İstanbul’a taşındı ve kariyerine finans alanında başladı, sonrasında kendisini pazarlama sektöründe buldu. 2021 yılına kadar Türkiye’de çeşitli kurumsal şirketlerde çalıştı, 2021 yılında Dubai’ye yerleşti. Çok şeker bir kız olan 11 yaşındaki Sare’nin annesidir. Kurumsal hayattaki yaklaşık 19 yıllık tecrübesini, gözlemlerini paylaştığı ilk kitap olan *Beyaz Yaka Sendikası*’yla yeni çağın sıkışmış dünyasında uyanış, farkındalık, ortak ses olmayı amaçlıyor.

DESTEK YAYINLARI: 1966
KİŞİSEL GELİŞİM: 381

SELCAN SÜTER / BEYAZ YAKA SENDİKASI

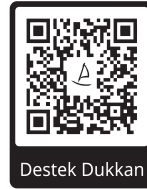
Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Editör: Özlem Küskü
Son Okuma: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: Ayça Özer Tokat
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Destek Yayınları: Eylül 2024
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-6051-80-5

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkani.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul
Tel. (0) 212 613 30 06

SELCAN SÜTER

BEYAZ

YAKA

SENDİKASI

Çalışanlar için eğlenceli bir farkındalık rehberi

Babam ve anneme...

İÇİNDEKİLER

Önsöz / 9

Ön Uyarı / 11

Teşekkür / 13

1. BÖLÜM

Nasıl Bir Dünyada Çalışıyoruz? / 15

2. BÖLÜM

Beyaz Yakalının Varoluş Mücadelesi / 23

3. BÖLÜM

Beyaz Yakalı Dünyasının Yeraltı Dünyası / 33

4. BÖLÜM

Beyaz Yakalının İletişim Sorunsalı / 47

5. BÖLÜM

Beyaz Yakalının Toplantısı / 63

6. BÖLÜM

Performans Görüşmeleri / 77

7. BÖLÜM

Sendromlar, Sendromlarımız / 85

8. BÖLÜM

Yöneticiler ve Ekip Yönetmek / 101

9. BÖLÜM

Mobbing, Gaslighting, Love Bombing / 115

10. BÖLÜM

Biz Bir Aile(mi)yiz? / 119

11. BÖLÜM

Kariyer Yolculuğu / 123

12. BÖLÜM

Beyaz Yakalının Sendikası Olur mu? / 127

13. BÖLÜM

Sizden Gelenler / 131

The End / 147

ÖNSÖZ

Gündelik hayatımda, başka kişilerin benim hakkımda ne söylediğini veya ne düşündüğünü gereksiz bir şekilde kafama takan biriyimdir; ancak bu kitabı yazmaya karar vermemle birlikte, kendime de bir söz verdim. Belki de ilk kez kimsenin ne söylediğini ya da düşündüğünü bu kadar önemsemeyeceğim. Bu sözü tutamadığım durumlar olursa da geriye dönüp, bu yazıyı okuyup, yeniden düşüneceğim. (İşte önsöz kelimesinin anlam bulduğu an.)

Bu kitap, benim 19 yıllık çalışma hayatımda farkına vardığım, güldüğüm, kızdığım, üzüldüğüm, mutlu olduğum her şeyin bir yansımasıdır. “Bana mı diyor acaba?”lar olmaması için de tabii ki farklı isimler, tasvirler kullandım ama yine de sahneleri kafanızda doğru canlandırmanıza yardımcı olmaya çalıştım. İçeriği zenginleştirmek için, benimle benzer tecrübeleri yaşamış arkadaşlarımdan da görüşler aldım ve onları da hikâyeleştirmeye çalıştım. Kitabım çoğunlukla kişilerle ilgili değil, o kişilerin içinde bulunduğu durumlarla ve bu durumların yarattığı duygularla ilgilidir.

Anlattıklarım, iş hayatının sadece çalışmaktan ibaret olmadığını, hatta yüzde doksanının ilişki, imaj ve diğerlerinin yönetimi olduğunun bir kez daha altını çiziyor. İş hayatındaki klişeleri de tatlı bir dille anlatarak, farkına varmanızı ve bazılarını da bitirmeyi ümit ediyorum.

Elbette kitap sadece benim çalışma hayatımın biricik bir biyografisi olarak yazılmadı, aslında bugün tüm dünyada adeta bir trajedi kahramanına dönüşen beyaz yakalıların vaziyetini ortaya koymaktı derdim.

Bu nedenle de kitabımın adını *Beyaz Yaka Sendikası* koydum; çünkü bugüne dek beyaz yakalı çalışanların haklarını koruyan hiçbir resmi kurum görmedim ve duymadım. Biz beyaz yakalılar sadece kendi aramızdaki konuşmalar ve anlık mesajlaşmalarla kendimize destek bulabiliyoruz; fakat ne yazık ki bu da hiçbir şeyi çözmiyor ama çanlar bizim için çalıyor, hem de uzun zamandır... Kitabımı okuyarak, en azından, yalnız hissetmeyeceğinizi düşünüyorum.

Kitabımın aynı zamanda, iş hayatına yeni atılacaklar için bazen komik, bazen de trajikomik içerikleriyle iş hayatına başlangıçta bir elkitabı gibi olmasını umuyorum.

İş hayatında yaşadığınız haksızlıklardan yorulduğunuz ve klişelerden bunaldığınızda, kitabım size güç versin.

Kitapla ilgili görüş, yorum ve değerlendirmelerinizi bana iletmek için:

suterselcan@gmail.com

ÖN UYARI

Az sonra okumaya başlayacağınız kitap, akademik bir kitap değildir. Yaşamın içinden çekilmiş bolca gözlem, tespit, eğlence ve dram içerir. Anlatılanlar bazen komik, bazen ciddi olabilir. Beklentinizi buna göre yönetebilirsiniz. Beyaz yakalıların iyi bir restoranda, bir paket makarna fiyatının on beş katını bir porsiyon makarnaya verdiğinden veya 6 aylık maaşını bir haftalık yaz tatili için nasıl harcadığından bahsetmeyeceğiz; bunlara ağlamamız gereken yerde gülmeyeceğiz. Alaycılık (sarkazm) metodunun da katkılarıyla bizi üzen durumları hafife alarak, yazarın yaşadıkları ile okuyanın yaşadıkları arasında köprü kurmaya çalışacağız.

Çünkü anlatılan bizim hikâyemizdir...

TEŞEKKÜR

Bir gün “İş arkadaşlıklarına inanmıyorum” diye bir cümle kurmuştum. Beni, bu arkadaşlıkların da kıymetli ve sürdürülebilir olabileceğine inandıran, samimiyetimi saflık veya delilik olarak görmeyip, buna karşılık veren, beni olduğum gibi kabul eden, 19 yılda hayatıma girmiş, çıkmış ve hatta bunların dosta dönmüş versiyonu olan herkese çok teşekkür ederim.

Bana değer verip, çabalarımı ve çalışmamı görüp kariyerimde ilerlememi sağlayan yöneticilerime çok teşekkür ederim.

Her ne kadar karşılığını maaş olarak almış olsam da maddi manevi kazançlarımla hayatımı inşa etmeme ve çok değerli tecrübeler edinmeme destek olan, emeğimin değerini bilen şirketlerime çok teşekkür ederim.

Kariyer yolculuğumda, yolda karşılaştığım herkesin, her durumun izleri var.

Bu izler kimi zaman son derece negatif ve hatta travmatik, kimi zaman da oldukça pozitif ve ilham verici oldu. Bu izleri bırakarak, bana katkı sağlayan herkese çok teşekkür ederim.

Ve son olarak tabii ki canım aileme... Siz beni bu kadar sevip kabullenmeseydiniz, ben bugünkü ben olamazdım. Çok teşekkür ederim.

Additional special thanks to my dear friend Yogesh Negi, thank you for motivating me to believe in myself and helping me finish my book with your wisdom and motivational support along the way.

1. BÖLÜM

NASIL BİR DÜNYADA ÇALIŞIYORUZ?

Kitaba başlarken kısacık bir an durmanızı, o melun virüsün yayılmasından sonra bugüne dek olanları bir zihninizden geçirmenizi istiyorum.

Dünyada o günden bugüne çok şey değişti ülkeler bazında. Yaşadığımız salgın ve dünyanın koşulları adeta elekten geçiripeledi insanları, kalburunu henüz duvara asmış da değil üstelik...

Belki de her şey yeni başlıyor...

Yaşadığımız dünyada ve çalışma dünyasında da oldukça sahte, adaletsiz ve acımasız bir dönemden geçiyoruz. Bu hep mi böyleydi, bilgi ve iletişim çağında sosyal medyanın da etkisiyle daha önce haberimiz olmayan şeylerden haberdar olduğumuz için mi böyle oldu bilemiyorum.

İnsanoğlu bencil bir varlık, ülkelere göre değişmekle birlikte, genellikle kolektif ve işbirlikçi kültürün daha hâkim olduğu bir dünyadan başka bir dünyaya geçiş yaptık. Özellikle Covid-19 salgını ile birlikte tanıştığımız sosyal mesafe kavramı bizi gerçekten de sosyal olarak mesafeli, duygusal olarak da soğuk ve uzak kıldı. Zamanla alıştığımız bu sosyal izolasyon insanların işlerini tek başına yapabilme, tek başına var olabilme inancını kendilerinde geliştirmesine yardımcı oldu. Bu bir bakıma iyi oldu, ancak insanların hem özel hem de iş hayatlarında daha bencil, daha umursamaz ve bunu takiben daha kabullenici olmasını da beraberinde getirdi.

2019 yılının Aralık ayında Çin'de ortaya çıkan Covid-19 salgını, 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından global pandemi ilanına çevrildi. Hemen teyakkuza geçilmesi gerektiği, bulaşın önlenmesi için sağlık örgütleri, şirketler, vatandaşlar kısaca herkesin elinden geleni yapması gerektiği söylendi...

Bu konuda asla hakkını yiyemeyeceğim ve bu süreci çok iyi yöneten o zamanki şirketim bizi 16 Mart 2020 itibariyle evden çalışmaya yönlendirdi. O günden sonra 1 Haziran 2021 tarihine kadar evden çalıştık. Aslında iki haftalığına gitmiştik, duruma bakacaktık, her şey o kadar belirsizdi ki, baktıkça görecektik, gördükçe anlayacaktık. Tüm toplantılar bir anda online oldu, Zoom'lar, Google Meet'ler, Teams'ler havada uçtu. Tüm seminerler, eventler bir anda online oldu. O sırada evden çalışan eşim kızımın odasına, okuluna yalandan online devam eden kızım salona ve ben de mutfak ve yatak odasını paylaşımlı kullanarak, 100 metrekare içinde iş ve okul hayatımızı devam ettirmeye çalıştık. Kâh yatak odasında sünnet çocuğu olduk, koyduk arkamıza yastığımızı call'umuzu yaptık, kâh mutfak sandalyesine tünedik, saatlerce oturmaktan popumuz ağrıdı...

Covid'le birlikte gördük ve duyduk ki, herkes eşit olarak çalışmıyormuş. Ofise gelinen dönemde, sigara, kahve, ay bir şunu göreyim, bir şunun masasına yanaşayım da iki lak lak yapayım, dur bir mail atayım, çok şükür bugün de 1 (bir) mail attım diyerek gün dolduran kişiler kendilerine toplantı atıp, "meşgul" görünüp, uyurken ya da dizi izlerken; zaten günde 8 saatin ancak yettiği çalışanlar da ekstradan çalışarak aslında iş dünyasında adaletin ne kadar var olduğuyla ilgili ciddi bir sınav verdiler.

Yine de evden çalışmanın sevdiğimiz kısımları da olmadı değil, özellikle İstanbul gibi kalabalık şehirlerde yaşayanlar için trafikten kurtulmak, bütün gün üzerimizde rahat kıyafetlerle ister yatay ister dikey şekilde çalışmak (bana 1 yıl boyunca

hizmet eden 2 adet siyah taytım, gri sweatshirtlerime ve ev terliklerime buradan teşekkürlerimi göndermek istiyorum), ilk toplantıya göre uyanış saatini ayarlamak (inşallah 11.00'de toplantınız varsa 10.55'te uyanmadınız çünkü "08.00'de herkesi yeşil göreceğim Teams'te, Skype'ta, ona göre" diyen yöneticileri de duyduk), her gün görmeye bayılmadığımız iş arkadaşlarımızı görmemek, evde kahvaltı etmek, sabah yürüyüş yaptıktan sonra eve gelip duş almak, kahvaltı edip, kahve yudumlarırken çalışmak (çok Amerikan filmi annecim) bu liste uzaaaaar gider...

Birlikte çalıştığımız insanlara gelince, evet kimi zaman o pek de sevmediğimiz iş arkadaşını her gün görmekten kurtulsak da pek sevdiğimiz iş arkadaşlarımızı görememek, öğlen yemeğinden sonraki çay/kahve muhabbetlerinden mahrum kalmak ya da akşamüstü haydi bir ara verelim deyip sohbetle soslanan o gün sonu çayını beraber içememek de kötü oldu açıkçası...

Bazen de aylık, çeyreklik şirket toplantılarında bazı insanların neredeyse hiç görmediğimiz için unuttuk, "Aa böyle bir kız vardı, ne yaptı acaba?" deyip aniden hatırladık. Herkesin kendini çok önemseydiği dünyada unutulmamız birkaç günü alıyor, işte o nedenle çok da önemsememek lazım, bunu da kulağımıza küpe yaptık. Covid döneminden beri bir iki kere gördüğüm ancak aramalar sayesinde bağımı koparmadığım, ayrılacak da beraber olduğum arkadaşlarımı ayrı tutmak isterim...

Covid'i buraya kadar biraz bireysel bakış açısıyla ele aldım. Eminim şirketlerin bakış açısından çok daha zor bir dönemdi. Biz bireysel takılırken şirketler de bizi bireysellikten çekip alarak tekrar kurumsal kültür çatısı altında nasıl toplayacağına bayağı bir kafa yordu sanırım. Bu dönem İK'cılarının en çok çalıştığı dönem olabilir.

Covid'in neden olduklarını veya Covid sonrasında da gerçekleşen makro durumları bir de kolektif, bütünsel açıdan ele

almak gerekiyor. Girişte de bahsettiğim gibi bizi sosyal açıdan uzaklaştırması ve daha bencil, daha bireysel insanlar haline getirmesi, yönetim seviyesindeki kişileri de değiştirdi ve ister istemez finansal baskılarla birlikte verdikleri kararlar da değişmek zorunda kaldı. Böylece bazı kararlar çalışanların aleyhine oldu.

Ofis deyince, daha doğrusu güzel ofis, ofis deneyimi deyince akla ilk gelen markalardan biri herhalde Google'dır... Düşünsenize Covid-19 hayatımızda öyle bir yer aldı ki hepimizi yerimizden ettiği yetmemiş gibi, Google ofisini bile hükümsüz bıraktı... O güzelim Google ofisleri resmen "Orda bir köy var uzakta, gitmesek de görmesek de o köy bizim köyümüzdür" şarkısındaki köye benzedi...

Ben ofiste çalışmayı hep sevmişimdir, bu nedenle dönmekten de son derece memnunum (tamam kardeşim vurmayın, tamam yeter) ama sabah erken kalkmak istemeyenler, araba kullanmayı, trafikte vakit geçirmeyi sevmeyenler (kim sever), yöneticisi veya birlikte çalıştığı iş arkadaşları ile ilişkisi "görümce, görmeyeyim ömrümce" kıvamında olanlar, evinde rahat rahat pijamasını çekip ayağını altına alarak çalışanlar bundan pek de memnun olmadı...

İyi tarafından bakarsak birçok şirket hibrit modele geçti, bu modele geçmeyenler en azından bu dönemde biraz daha esnekliğe karşı bakış açılarını geliştirdiler –inşallah– diyebiliriz.

Neler Oldu?

Peki tüm bu fırtınadan sonra bize ne mi oldu?

Neye uğradığımızı anlamadığımız ve alıklık seviyemizin tavan yaptığı o ilk günlere pek girmek istemiyorum. Gelen kargo paketlerini, damacaneları banyo küvetinde çamaşır

suyuyla yıkayandan tutun da tüm vücudunu naylon poşetle kaplayarak markete gidenleri, pandeminin ilanıyla birlikte saniyesinde boşalan tuvalet kâğıdı raflarını gördü bu gözler. Nasıl unutabiliriz ki?

Neyse ki amigdalamızdan adeta fişkıran hayatta kalma dürtülerimiz biraz olsun yatıştığında daha vahim tablolarla karşılaştık.

Evden çalışmayla birlikte, yalnızların sayısı arttı, boşanmalar rekor kırdı, yemek yapamayanlar yemek öğrendi, bir anda ekmeğin pişirme makinelerinin satışları patladı, Instagram ekşi mayalı ekmeğin tarifleriyle doldu, kendine bakamayanlar evini kapatıp ailesinin yanına taşındı, uzaktan çalışma ve toplantı sistemlerinin gelişmesiyle birlikte yeni bir sınıf oluştu: Dijital Nomadlar. Onlar her yerden çalışabilmenin verdiği özgürlükle, o zamanlarda seyahat sınırları elverdiği sürece başka ülkelerde ve şehirlerde başka hayatları deneyimledi.

Maalesef Covid'le birlikte değişen sosyal hayat pek çok şirketi ve organizasyonu vurdu. Etkinlik şirketleri, oteller işsiz ve müşterisiz kaldı, bu da çalışanlara yansıdı. Covid dönemindeki artan taleple birlikte çok sayıda çalışan alımı yapan ama büyük bir tutkuyla eski hayatına dönmek isteyen tüketicinin davranışları nedeniyle kâr-zarar tablosundaki hedeflerini tutturamayan –özellikle teknoloji şirketleri– pek çok kurum çok sayıda çalışanını işsiz bıraktı. Bu durum bireysel olarak çalışanları etkilerken, tek maaşa kalan veya halihazırda tek maaşla çalışıp, maaş geliri kalmayan aileleri kötü etkiledi ve onlar da anne babalarıyla evlerini birleştirmek ve belki de istemedikleri bir hayata katlanmak zorunda kaldılar.

Covid'in hemen ardından gelen Amerika Birleşik Devletleri'ndeki enflasyonun tüm dünyaya etkileri, birçok ülkede ekonomik ve siyasi istikrarsızlığın neden olduğu para

birimlerindeki devalüasyon, bunun neden olduğu yüksek enflasyon ve bazı ülkelerdeki hiperenflasyon, gıda ve hizmet fiyatlarına yapılan zamların, çalışan maaşlarına yapılmaması nedeniyle gittikçe bozulan dengeler, düşen satın alma gücü ve düşen hayat standartları...

Şirketlerin ucuz işgücünü tercih etmesi ve teknolojinin de bunu desteklemesi (cloud sistemleri vb.) ile birlikte, nüfusu yüksek Hindistan gibi ülkelere alınan hizmetlerin artması sonucunda, henüz hâlâ çalışabilecek ve bakması gereken bir ailesi olan daha tecrübeli çalışanların işten çıkarılması, bir kişiyi yapabileceğinden fazla iş verilerek, işgücünün verimlilik adı altında yanlış planlanması...

Her şey katlanarak büyüdü...

İnsanları psikolojik olarak bu kadar çok etkileyen baskıcı durumlar oluşunca da ilk kez “Great Resignation – Büyük İstifa” ve “Quiet Quitting – Sessiz İstifa” gibi kavramları duymaya başladık. Açıkçası Covid’le birlikte hayatımıza giren arz-talep dengesizlikleri insan kaynakları planlamasına da yansdı, bu nedenle büyük istifa ne kadar gerçekleşti bilemiyorum ama – bu insan kaynakları profesyonellerinin öngörüsüydü– durum “büyük işten çıkarma” projesine dönüşmek zorunda kaldı.

Uluslararası ilişkilerde de birçok talihsiz durum yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor. 2022 yılında başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı, bu ülkelerle iş yapan birçok ülkenin dış ticaretini negatif yönde etkiledi. Buna paralel, yine istikrar ve güvenin olmadığı ülkelere, nispeten daha istikrarlı ülkelere göç etme –kendini kurtarma ve mevcut durumdan kaçıp kurtulma– telaşında olan yüksek sayıda bir grup insan ortaya çıktı. Bu insanların gittikleri yerlerde sosyoekonomik ve kültürel değişimler yaşandı. Bunların getirisi ve götürüleriyle birlikte iş dünyası evrilmeye devam ediyor. Buna ek olarak zaman geçiyor,